

MET DE KIJKER OP JACHT

Wilmar Minke

Hoi allemaal!

De winter hangt weer boven ons hoofd. Kille noordoosters gieren in 't rond, en sneeuwvlokjes dwarrelen langzaam neer op moeder aarde.

Kortom, de tijd van ziekten en de kwaaltjes is weer aangebroken. Als een meedogenloos monster grijpt hij dan ook overal om zich heen: De komeetkoorts! Hij komt eraan: Komeet Halley!

Nee, een oogverblindend hemelverschijnsel zal het niet worden, integendeel, je zult je beste beentje (oogje) moeten voorzetten, om 'n glimp te kunnen opvangen van deze beroemdste komeet aller tijden.

Ja, hij is blijkbaar zo'n belangrijke verschijning, dat onze geleerden er zelfs een hele armada ruimteschepen op af hebben gestuurd; je zou er haast een verkeersagentje willen neerzetten. Maar kom, laten wij ook samen eerst wat verkeersregels afspreken; komeet-waarnemen is toch nog altijd een hele kunst hoor!

onze verkeersregels

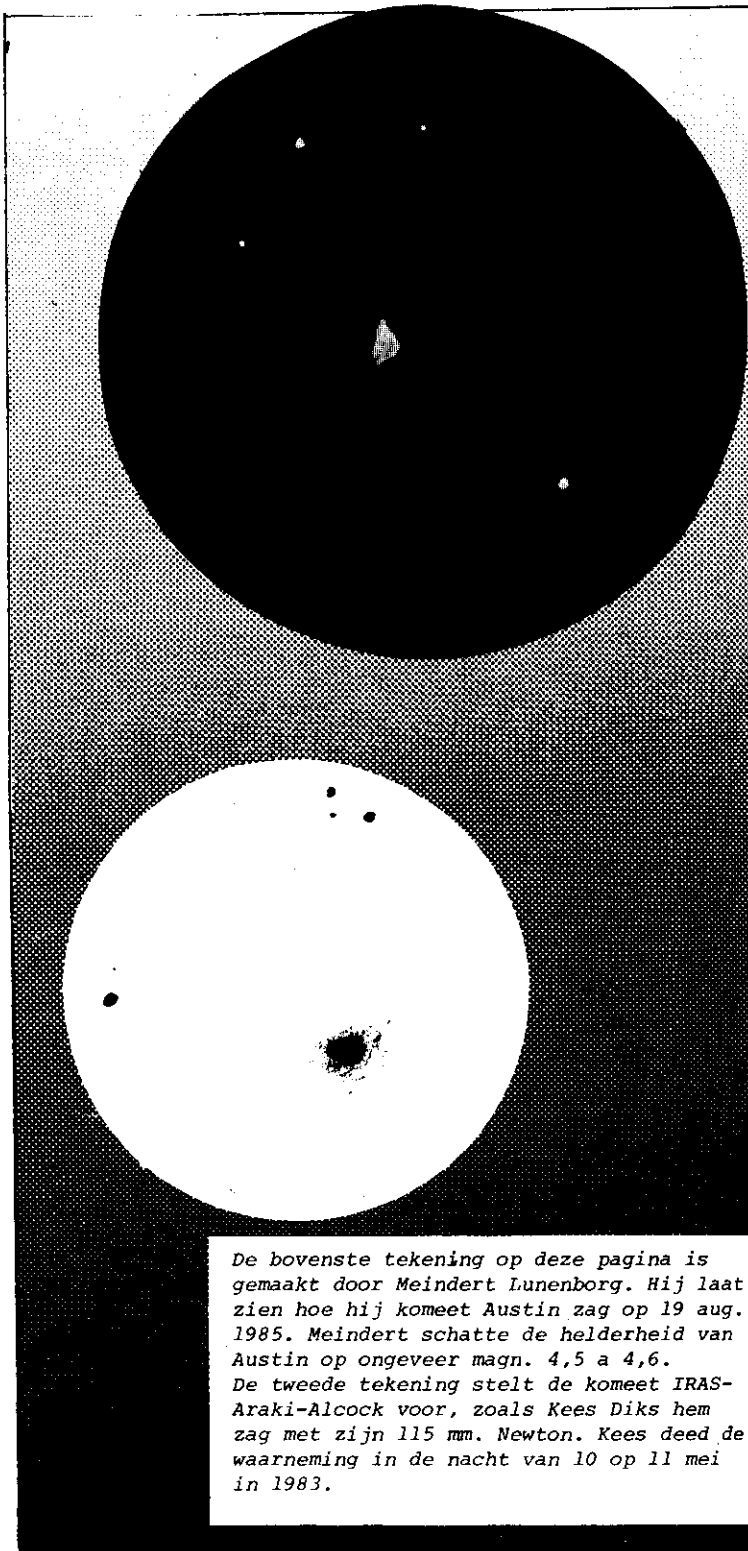
De eerste kunst is het om zo zuinig mogelijk met dat kleine beetje komeet-licht om te springen. Het is dus duidelijk: je hebt een lichtsterke kijker nodig, met een lage vergroting, en als 't even kan een groot beeldveld. Welnu, dit ruikt verdacht veel naar een verrekijker hè?

Om niet kierewiet te worden van al dat gewiebel van dat ding, kun je hem maar beter stevig op een hek houden, of nog beter: op een statief! Vooral in december moet het mogelijk zijn om met je verrekijker een staart te zien bij komeet Halley.

Om de kern eens wat beter te bespieden kun je misschien beter een beroep doen op je telescoop, maar ook hier geldt: wees zuinig met licht! Sterk vergroten is dus niet zo erg slim, temeer daar je dan al gauw het overzicht kwijt bent. En geloof me, in een komeetkern verdwalen is geen pretje!

Maar je wilt natuurlijk meer zien; je wilt alles zien!

Laten we daarom nu maar even de deep-sky trucendoos opentrekken, immers je kijkt hier toch ook naar zwakke 'nevels', en dan helpt het altijd weer als ge een doek over uw hoofd gooit, tegen het strooilicht.

De bovenste tekening op deze pagina is gemaakt door Meindert Lunenburg. Hij laat zien hoe hij komeet Austin zag op 19 aug. 1985. Meindert schatte de helderheid van Austin op ongeveer magn. 4,5 a 4,6. De tweede tekening stelt de komeet IRAS-Araki-Alcock voor, zoals Kees Diks hem zag met zijn 115 mm. Newton. Kees deed de waarneming in de nacht van 10 op 11 mei in 1983.

Andermaal zal ook een klein tikje tegen de kijkerbuis, of gewoon rustig met je ogen heen en weer bewegen, al gauw heel wat meer onderdelen van de komeet laten zien, dan je ooit verwacht had.

Laten we die 'onderdelen' dan maar eens rap gaan bekijken!

de komeetkern

Het meest opvallende aan een komeet is toch altijd weer de kern: vaak een doffe witte vlek, die je een beetje aan een bolvormige sterhoop zal doen denken.

Maar pas op! Je hebt natuurlijk net zo goed effen, puntvormige, of zelfs vlekkerige kernen. Wat zal komeet Halley ons brengen? Welnu, dat ga jij nu uitvissen! Jawel, maak een tekening, of een mooie beschrijving van wat je ziet, compleet met bijvoorbeeld grootte en helderheidsschattingen!

Helderheidsschattingen? Ja, net als bij veranderlijke sterren gewoon een kwestie van vergelijken met omgevingssterretjes.

Vooraf door lichtjes onscherp te stellen kun je de heldere kern zo goed vergelijken met de sterren in de buurt.

Wij, JWG-ers hoeven toch niet helemaal in een ruimtetuigje naar die komeet toe om er iets interessants over te vertellen?

een kosmische zonnwijzer

Gelijk een pasgehuwde bruid lijkt een komeet allerlei gas en stof als in een soort sluier achter zich aan te slepen.

Eigenlijk niet helemaal waar: de staart blijkt gewoon altijd van onze zon af te wijzen.

Wie dus de komeetstaart in de smiezen heeft, weet ook meteen waar de zon zich onder de horizon verstoppt.

Handig toch, zo'n kosmische zonnwijzer!

Maar er is nog meer loos met die staart, die vaak allerlei grillige vormen aanneemt: van een armzalig dun streepje, tot een prachtige waaier. Ja, soms zijn er zelfs meerdere staarten te zien bij één komeet, of willen er wel eens hele stukken afbreken!

Maar wat zal Halley ons brengen?

Ja, wat zal die komeet Halley ons nu 'ns brengen?

Je hebt er enkele maanden de tijd voor om dat te ontdekken: houd 't bij, houd die komeet in het oog, maar laat het niet verpieteren, want als er iets moois te zien is, dan moet jij daar toch bij zijn?!

Schrijf het op wat je ziet, of maak er een mooie tekening van, zo kun je later nog eens het een en ander met elkaar vergelijken.

Halley op de kiek

Of nog mooier: je kunt misschien eens een foto proberen te maken van komeet Halley!

Nee, niet met zo'n 'rits-rats-klik' dingetje natuurlijk, er moet wel een knopje 'B' op zitten, zodat je lekker lang kunt belichten.

De foto hierboven laat de komeet IRAS-Iraki-Alcock zien. Meindert Lunenburg belichtte 4 minuten op Kodak Tri-X. Hij volgde met zijn 115 mm. Newton. Rechts zie je hoe Aernout Nieuwkerk de komeet Austing zag met zijn 80 mm. lenzenkijker. Hij deed de waarneming op 27-8-1982.

Hier onder zie je een recente waarneming. Peter Ras nam de komeet Giacobini-Zinner waar met zijn 115 mm. Newton. De datum was 21 augustus 1985.

Je eerste stap op het pad van de astrofotografie is met een stilstaande camera op statief al gauw gemaakt: een gevoelig filmpje er in (400 ASA), een korte belichtingstijd (20 tot 30 sec), en een flinke dosis geluk en je hebt Halley op de kiek!

De doorzitters onder ons willen misschien wel wat langer gaan belichten dan die 30 seconden, immers dan pas weet je echt zeker dat je die komeet 'bij z'n staart hebt'.

Welnu, dan zit er niets anders op dan te gaan volgen, en je camera zet je daar dan gewoon ergens op vast; als ie maar mee kan bewegen. En dan kliek.....klak.

Of je nu zwart-wit film of kleuren gebruikt, of je nu volgt of niet, na wat oefenen moet het je vast lukken een mooi plaatje te schieten van komeet Halley!

geen paniek!

Tja, daar zit je nu; tot de tanden toe 'bewa- pend', vastbesloten er iets heel moois van te maken, deze Halley verschijning.

Laten we dan maar hopen dat ze dit keer 'daarbo- ven' ook eens meewerken.

Maar ach, mocht 't nu niet lukken, geen paniek, over 76 jaar kun je het allemaal nog eens pro- beren!

Met al je mooie tekeningen en foto's en voor waarnemingsformulieren kun je in ieder geval nog steeds bij de waarnemingscommissie terecht:

Wilmar Minke,
M. Janssenslaan 16,
3584 GR Utrecht.

Enne... tot schrijfs dan maar weer!

In de nacht van 15 op 16 novem- bert passeert Halley op slechts 2 graden afstand de open sterren- hoop de Pleiaden. Bovenstaande tekening werd gemaakt door Bob van Sloten. Hij nam waar met een 20 cm. spiegelkijker. Wanneer je de komeet en de Plei- aden op bovengenoemde nacht wilt zien, kun je het beste een verre- kijker gebruiken.

Te koop:

75 mm Newton-telescoop (F=700 mm)
Met oculairen: 5 mm, 12,5 mm, 23 mm en een zoom-oculair 6-18 mm, zonnfilter en zoeker 5 x 25. Dit alles op azimutaal statief. Tevens enkele boeken, draaibare sterrenkaart, jaargangen Zenit en Universum. Prijs nader overeen te komen. Tel: (na 18.00 uur) 01846 - 6118 (Vragen naar Bas)

Te koop:

Parallactische montering op stevige houten drie- poot met een 68 mm kijker, beugels (ook mogelijk voor JWG-kijker!), platvormpje voor oculairen, fijnregeling d.m.v. 2 flexibele kabels, goed afleesbare uur-as en declinatiecirkels en worm- wiel voor eventuele aandrijving:

Prijs f200,-
Ignas Snellen,
St. Nicasuisstraat 31,
5591 EW Heeze (N.B.)

Te koop:

Pollux kijker D = 50 mm, F = 600 mm (zo goed als nieuw), met zoeker 5 x 24, 2 oculaires: 20 mm en 6 mm, prisma en houten statief. Vraagprijs: f225,-
Hugo Cerutti,
Leuvensestraat 77,
2587 GD Den Haag.
070 - 521965

WEGENS AANSCHAF ANDERE CAMERA

Te koop: PRAKTIKA B200

- semi-automatisch
- belichtingsautomaat (via diodes in de zoeker)
- standaard lens f 1.8 - 50 mm
- B-stand voor lange tijdsopnamen
- adapter banjonet - schroefdraad
- tevens mocroscopadapter (pentacon, f45,-)

Alles in één koop: f210,-

Alles in zeer goede staat! (3 jaar oud)

Te bevragen bij: Gerard van der Harst

Zwaardstraat 12
2484 TX Den Haag
070 - 522378

Te koop:

Prima exemplaar van de bekende JWG-kijker, slechts 8 maanden oud. Met houten statief, zenit-prisma, 25 mm Ramsden-oculair, 12½ mm Ramsden-oculair.

Prijs: f225,-

Te bevragen bij: Jordan Blaauw
Ruyterstraat 10
2405 GL Alphen a/d Rijn
01720 - 92224

**(TELES)
KOORJES!**